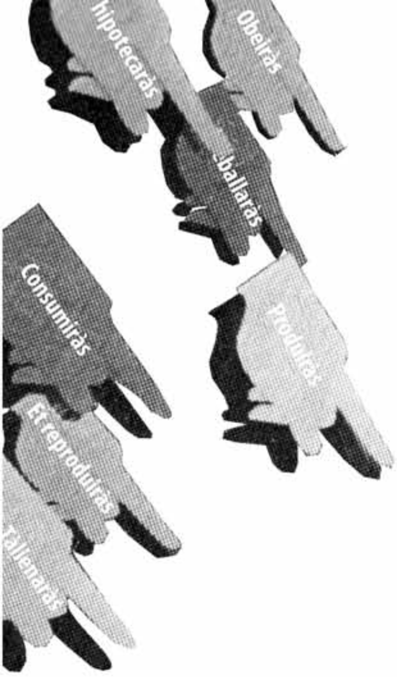

UNIVERSITAT, CATEDRÀTICS, LOU i BOLONYA

un recorregut en clau d'història del temps present

D. Copón-Bendit

correu: d.coponbendit@gmail.com

UNIVERSITAT, CATEDRÀTICS, LOU i BOLONYA

un recorregut en clau d'història del temps present

Dedicat a Mayayo, Saura i Segura, policies de la cultura

La lluita **contra Bolonya**, tot i que abans mai no havia ocupat tantes pàgines de diaris i capçaleres de telenotícies, no ha sorgit en el curs actual, sinó que es remunta a les lluites sorgides arran de l'Informe Bricall (1999) i la LOU (2001). Aquests textos ja tenien com a referent l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES) i es van donar a conèixer uns anys després que sortissin a la llum els acords (GATT i AGCS) de l'Organització Mundial del Comerç (OMC) per **privatitzar els serveis públics,** com ara l'educació i la sanitat.

En aquell moment, sota el segon mandat d'Aznar i amb les receptes de la tríada OMC, BM i FMI basades en el **lliure mercat i la privatització**, triomfants en tot el món i, particularment, a l'Estat espanyol com a alumne avantatjat a Europa. Semblava que el creixement econòmic espanyol estava desbocat, gràcies en gran part al que actualment es reconeix com a l'**«estafa del totxo»** i també a l'ajuda dels fons europeus (PAC, Fons de Cohesió, etc.). Era el moment en què semblava que l'Estat espanyol donava el salt al grup dels poderosos, prenent posicions per a la tristament famosa «Foto de les Açores». En aquests últims anys del segle XX i els primers del XXI, vam assistir a un tímid intent **d'aturar l'agenda neoliberal** que es va materialitzar amb les mobilitzacions contra el Banc Mundial a Barcelona i la Campanya Contra l'Europa del Capital i de la Guerra, que es van estendre arreu del territori estatal a còpia de petites contracimeres, i que va culminar amb la vaga general del maig de 2001. En els anys posteriors **van florir les mobilitzacions contra la guerra de l'Iraq.** Es pot dir que gairebé totes aquestes protestes van estar protagonitzades pels sectors més **«ciutadanistes»**, tot i la seva mala premsa i de ser titllats d'**«antiglobalització»**, i que aquestes protestes van tenir un curt abast i pobres resultats.

Tornant al tema d'aquest article, durant el curs 2001-2002 la universitat es va quedar paralitzada **durant diversos mesos amb vagues i piquets,** es van ocupar nombroses facultats, es van organitzar diferents **jornades de lluita coordinades i descentralitzades,** i una manifestació estatal a Madrid l'1 de desembre, a la qual es van unir no només estudiants, professors i PAS, sinó també els representants sindicals juntament amb Zapatero, Llamazares, Joan Saura i alguns actors. També van comparèixer 25 rectors sota el paraigua de la CRUE i desenes de vicerectors, de manera que **42 universitats van estar representades institucionalment.** Alguns dels presents van ser Ignacio Berdugo, mandatari de la Universitat de Salamanca; Carles Solà, de l'Autònoma de Barcelona; Joan Tugores, de la UB; Raúl Villar, de l'Autònoma de Madrid; Pedro Ruiz, de la Universitat de València... Les mobilitzacions van acabar amb una **assemblea** en què es va trencar amb el Sindicat d'Estudiants i la campanya oficialista, i es va convocar una **reunió de coordinació estatal** a Granada, apuntant al Fòrum de Salamanca per l'Educació i la Cultura que es va celebrar el març del 2002 (en el marc de la **Campanya contra l'Europa del Capital i la Guerra**).

Si a la marxa de Madrid hi van assistir **200.000 persones,** gràcies a què bona part dels desplaçaments van ser finançats pel PSOE i els sindicats, per iniciativa de les **Assemblees d'Estudiants** es va organitzar un recorregut alternatiu en el qual hi van participar almenys **10.000 persones,** conscients que l'espectacle mediàtic del desembarcament dels líders polítics i els rectors al carrer no era més que una **maniobra electoralista** i en cap cas sinònim que el PSOE, IU, ICV, ERC, CCOO o UGT estiguessin realment en contra de la implementació de les **polítiques neoliberals en matèria d'educació.**

La lluita contra la LOU i Bolonya ha deixat un llarg reguitzell de repressió al llarg d'aquests anys: cinc estudiants van ser expulsats de la Universitat de Sevilla (molts més encara estan a l'espera d'un judici per danys milionaris) gràcies a un **règim disciplinari que data de l'època franquista** (la mateixa norma que es pretén aplicar contra els estudiants formats actualment a la UAB), **quatre estudiants van ser condemnats a tres anys de presó** arran d'un més que flagrant muntatge policial a Madrid i les butxaques dels estudiants van ser atracades amb un reguitzell de petites multes per con-

centració il·legal, pintades, desobediència i resistència a l'autoritat. A aquests fets se li sumen ara els **expedients** de l'Autònoma, la UPF i els ferits i contusionats de les càrregues policials del 18 de març a Barcelona. En aquests últims anys hem assistit a una revelació del nou caràcter dels mecanismes repressius i, particularment, a la tolerància mínima del poder en matèria de control. Per una societat de consumidors, **la ciutat és una empresa** i el carrer és directament un instrument de treball, un mitjà per acumular capital. Qualsevol que no sigui **automobilista o turista,** té l'ocupació vetada. Els carrers no són un espai públic susceptible de ser pres per un sector de la població per manifestar el seu descontentament, sinó **un lloc neutre per on circulen les mercaderies,** amb o sense suport orgànic.

No obstant això ara les cartes estan sobre la taula, ben visibles, sembla que assistim a la traca final del neoliberalisme en forma de **«Guerra Global»** i **«Crisi Financera».** Però aquells polítics, rectors, professors, sindicalistes i, fins i tot, actors que en el seu moment van manifestar el seu rebuig a la LOU, ni tan sols van parpellejar quan el 2005, incomplint una promesa electoral, Zapatero no només **no va derogar la LOU** sinó que simplement la va reformar aprofundint el seu caràcter i la seva retòrica liberal.

En 2001 es va arribar a parlar **d'insubmissió a la LOU,** i fins i tot el claustre de la Universitat de Girona s'hi va pronunciar a favor. Es pretenia, per tant, desobeir i portar a terme un gest de ruptura radical amb el fals **«límit democràtic»,** si bé és cert que la seva repercussió va ser mínima i les assemblees, com sol passar, es van desmobilitzar davant de la retirada de la lluita de rectors, professors i polítics, i amb l'arribada dels exàmens i les vacances. Potser la paraula «insubmissió» sona massa antidemocràtica per al catedràtic **Andreu Mayayo,** que tot presumint de passat antifranquista i d'objector de consciència, acusa d'antidemocràtics a *El Periódico de Catalunya* als que mitjançant piquets pacífics intenten estendre la lluita a tota la comunitat universitària. A ningú se li escapa la seva proximitat a ICV i a **Joan Saura,** i mentre que no aixeca la veu contra el seu partit per haver apallissat estudiants, acudeix a la facultat amb actitud fatxenda i prepotent, acompanyat dels mitjans de comunicació a **«exigir el seu dret al treball».** El mateix passa amb l'altre catedràtic d'història contemporània, **Antoni Segura,**

que no té problemes per abandonar l'aula sense ni tan sols informar els seus alumnes sempre que algun mitjà de comunicació li ho reclama, per opinar sobre la guerra de L'Iraq, Euskadi o qualsevol altre tema, però que, en canvi, es mostra enutjat per una vaga convocada en principi durant dos dies. Amb raons suposadament benintencionades i amb una retòrica falsament democràtica, tots dos reclamen **actuacions per part de les autoritats acadèmiques** i intenten, sobretot Antoni Segura, justificar les **bondats de l'aplicació de Bolonya** o bé els problemes de la seva explicació als estudiants. Tan difícil és explicar el canvi de naturalesa de la Universitat i la seva transformació de **fàbrica d'executius i funcionaris** a **fàbrica de proletaris precaris,** obeint als canvis produïts per la mundialització del capital? Vivim en una etapa històrica en la qual la formació d'un treballador és cada vegada més cara i, no obstant això, és cada vegada més necessària per evitar **l'exclusió social.** Amb Bolonya, el capital passa factura. L'economia real **fixa el preu de la formació** de la nova forma de treball. Sembla que els catedràtics no es volen adonar que el veritable problema no és Bolonya o un piquet que suspengui les classes dos dies. Millor hagués estat, si no volien participar en la lluita oberta, que els dos catedràtics es quedessin a casa i, per descomptat, que no utilitzessin la seva càtedra per participar en el **circ mediàtic** organitzat a l'entorn de la manifestació del 18 de març.

Pot ser que sigui en la manera de comunicar el motiu de la lluita on fallen els estudiants, no sé si per **l'autocensura exercida en els seus comunicats,** on la retòrica estudiantil, exceptuant casos puntuals com l'últim comunicat on es relata el desallotjament del rectorat en primera persona, alguns posicionaments que van apareixent en els últims dies, o bé el comunicat de l'Assemblea del Barri de Sants, no va més enllà dels **temes estrictament acadèmics o antirepressius.** Una altra raó podria ser l'eterna renovació de la població estudiantil, que fa que les lluites no s'acumulin i que cada any es comenci de zero amb un alt grau **d'innocència política.** Les noves fornades de **«joves rebels»** substitueixen els que s'han integrat en el sistema per haver deixat de ser joves, i a tornar a començar un altre cop.

El problema de la LOU i Bolonya és que són un pas més per a aprofundir en el **model de desenvolupament i societat** imposat a cop de

talonari en els últims anys, certificant la **total manca de democràcia a dins de la universitat,** amb uns estudiants que segueixen sent tractats com a **menors tutelats** (o és que unes eleccions generals en què participa el 3% de la població i amb quotes segons les edats o les responsabilitats socials els semblaria una veritable democràcia als dos catedràtics?), i afirmant hipòcritament que un **màster de 2.000 euros** (en el millor dels casos) no suposa una barrera perquè els més desfavorits puguin accedir als estudis. El veritable problema, al final, és que ens imposen una **vida hipotecada,** una **vida precaritzada** en una societat tenallada per la por al cataclisme financer, on fins i tot es pretén marcar **el ritme de quan i com es pot parlar i protestar.**

Una vegada més, els catedràtics, des de la seva poltrona universitària, es converteixen en **policies de la cultura** intentant imposar el «límit democràtic» per a tot el que es pot pensar i fer, desemmascarant el veritable caràcter de la universitat com a **organisme de gestió del poder,** reproducció d'elits socials, institució del saber privilegiat i segregat de la societat i catalitzador del descontentament juvenil. Davant d'aquesta situació hem de prendre la paraula i imposar la nostra legalitat davant la seva falsa legalitat democràtica. **Les assemblees, el boicot i els piquets** són la nostra legalitat; els discursos mediàtics, les porres i la falta d'alternatives a la democràcia financera-capitalista és la seva.

Aquells professors, polítics i sindicalistes que en el seu moment deien que estaven en contra de la LOU, ara que els partits als quals pertanyen o els sindicats que els financen ostenten el poder, són els que ordenen desallotjaments i càrregues, **els que acusen d'antidemocràtics als piquets.** Fins i tot es permeten ironitzar sobre els professors (ja són mes de sis-cents a les universitats catalanes) que mostren el seu descontentament davant el gir autoritari de la universitat, sotmetent una vegada més la seva opinió a la **política partidista i electoralista** sense que els importi en absolut que el que està en joc és alguna cosa molt més important que Bolonya. Són ells, ja siguin de l'**antiga esquerra antifranquista** o de la **nova dreta democràtica,** els que conformen aquest difús **«Partit de l'Estat Capitalista»,** i no dubten a sortir en la seva defensa, encara que sigui únicament utilitzant la seva posició mediàtica quan es produeix el més mínim

atac, per molt lleu que aquest sigui. Acceptant la LOU es va acceptar una **universitat encara menys participativa** que la que ja existia (i, per descomptat, molt menys democràtica), i potser, a mitjà termini, la fi de la **universitat** tal com l'enteníem fins a ara. Però no plorem per les seves restes, fem de l'experiència de lluita i de la presa de paraula la nostra particular universitat lliure, ara sí, **popular i gratuïta.** Mentre els catedràtics d'història demanen l'actuació ferma de la jerarquia universitària, els estudiants, a través de la ja iniciada rebel·lió contra ella, contestant Bolonya, poden afirmar-se en la rebel·lió contra tot el sistema social basat en la **jerarquia i la dictadura de l'economia i l'Estat.** Aquest seria el nexe d'unió amb la resta d'incipients lluites que emergeixen en diversos àmbits: contra l'atur i la precarietat, la banca, les hipoteques, la nocivitat dels aliments, les lluites antipatriarcals i en defensa del territori... Per tant, potser seria també l'oportunitat d'obrir, no un diàleg, sinó un **cicle de lluites** que ens porti, experimentant des de la nostra pràctica de confrontació quotidiana amb la realitat, cap a una transformació profunda de la societat , en definitiva, **a recuperar les nostres vides i la llibertat.**

D. Copón-Bendit, Barcelona, abril de 2009